

השתמש בכלי חבירו למניעת תקלתו

אמר רבינא: זאת אומרת, המכסה בורו בְּדָלְיוֹ של חבירו ובא בעל דלי ונטל דליו, חייב בעל הבור.

בְּדָלְיוֹ של חבירו. כסוי בור של חבירו.

חייב בעל הבור. כדאמרין [כמו שאמרנו] **במצניע קוצותיו, דהיינו** [כלומר] **בור**, בכותל רעוע של חבירו וסתר זה את כותלו דחייב המצניע – והכא נמי [וגם כאן] איבעי ליה [צריך הוא] לאסוקי אדעתיה [לתת דעתו] שזה יטול את דליו.

על פי הנלמד בתוספתא הקודמת, רבינא מחדש הלכה:

המקרה: אדם אחד כיסה את בורו בכיסוי בור של חבירו ללא הסכמתו, בא בעל הכיסוי ולקח את כיסויו והבור נשאר פתוח, בעל הבור חייב בנזקי בורו. **הטעם הוא:** מכיון שבעל הבור יודע שחבירו יצטרך את כיסויו ויבוא ויקחנו, נמצא שמתחילה בעל הבור לא כיסה את בורו כראוי ובגלל מעשיו נגרמה התקלה.

מקרה זה דומה בדיוק למקרה של המצניע קוצותיו וזכוכיותיו בכותל רעוע של חבירו והזיקו, שחייב המצניע, **והטעם הוא:** מכיון שהמצניע יודע שבעל הכותל הרעוע ירסנו ויפלו החפצים החדים ויזיקו ברה"ר, לכן המצניע הוא בעל התקלה וחייב בנזקיו מדין בור.

דימוי המקרים.

דין	המצניע חייב.	המכסה בורו בדליו של חבירו וכו'
טעם	המצניע יודע שבעל הכותל ירסנו.	בעל הבור יודע שבעל הכיסוי יבוא ויקחנו.

קח את שלך ללא הודעה

פשיטא? מהו דתימא התם הוא דלא הוי ידע ליה דלודעיה! אבל הכא דידע ליה הוה ליה לאודועיה! קמ"ל.

פשיטא [פשוטה] **היא**, ומאי אשמעינן [ומה משמיענו] רבינא?

מהו דתימא [מהו שתאמר] **לא דמי** [לא דומה המקרה] ¹ דהתם [ששם] משום הכי [כך] ליכא לחיוביה [אין לחייבו] לבעל כותל, דלא הוי ידע ליה [שלא היה יודע לו] למצניע דלודעיה [שיודיע לו] שיבוא ויטול קוצותיו!

² אבל בעל הדלי דידע [שידע] לבעל הבור, איבעי ליה לאודעיה [צריך הוא להודיעו] שהוא נוטל את דליו?! אשמעינן [משמיע] רבינא דלאו היינו טעמא [שזה לא טעם נכון].

תמיהה הגמ': מה שהשווה רבינא בין המקרים זהו דין פשוט! מה בא להשמיענו רבינא?

מתרצת הגמ': מכיון שיש צד לומר שהמקרים לא דומים, ואיך? ¹ **שם במקרה המצניע:** בעל החומה לא ידע כלל על המצניע בכדי שיקרא לו שיבוא ויקח קוצותיו! לכן בעל החומה פטור.

² **אבל כאן במכסה בורו בכיסוי חבירו:** בעל הכיסוי יודע שחבירו לקח את כיסויו, אם כן נאמר, שצריך להודיע לו שלקח את כיסויו בחזרה כדי שהבור לא ישאר פתוח!

בא להשמיע לנו רבינא: בעל הכיסוי אינו צריך להודיע לבעל הבור כלל, ובעל הבור הוא בעל התקלה של בורו וחייב.

מקרה	דין
א. השופך מים ברה"ר והוזק בהן אחר.	בין בימות החמה ובין בימות הגשמים - חייב בניזקן.
ב. הגודר את גדרו בקוצים.	מפריח - חייב, מצמצם - פטור.
ג. המצניע את הקוץ ואת הזכוכית לתוך כותל חבירו.	בכותל רעוע - המצניע חייב. בכותל בריא - בעל הכותל חייב.
ד. המכסה בורו בדליו של חבירו ובא בעל דלי ונטל דליו.	בין אם הודיעו שלוקח הכיסוי ובין שלא, בעל הבור חייב.

המכסה בור בכיסוי חבירו ובא חברו ולקחו, בעל הבור חייב. [ח"מ ת"י כט, נזקי י"ב ט]

ביאורי מילים

- פשיטא - דבר פשוט הוא ומובן מאליו.
- מהו דתימא - שמא תהא סבור ש...
- התם - שם.
- דלא הוי ידע ליה - שלא נודע לו.
- דלודעיה - שידוע לו.
- הכא - כאן.
- דידע ליה - שנודע לו.
- הוה ליה לאודועיה - היה לו להודיעו.
- קמ"ל... - בא להשמיע לנו...

הפניות: ספר תרגול: עמ' 55

פסק ובאר את הגמרא

דף ל.

אמר

רבינא זאת אומרת המכסה בורו בדליו של חבירו ובא בעל דלי ונטל דליו חייב בעל הבור פשיטא מהו דתימא התם הוא דלא הוי ידע ליה דלודעיה אבל הכא דידע ליה הוה ליה לאודועיה קמ"ל

שאלות לגמרא

(עמ' 20 בספר הלימוד)

- במסגרת הגמ' - סמן בצבע אחד את שם האמורא, בצבע שני את ביטוי המציין תמיהה על הלכה הפשוטה לנו ובצבע שלישי את המונחים המציינים את התשובה לשאלת הפשיטא.

5. השלם בטבלה דין וטעם וראה את דימויו של רבינא בין המקרים.

מקרה	המצניע קוצותיו וזכוכיותיו וכו'	המכסה בורו בדליו של חבירו וכו'
דין		
טעם		

8. לאיזה מקרה מתכוונת הגמ' באומרה "התם"?

---

6. לאיזה מקרה ודין מתכוונת הגמ' באומרה "פשיטא"?

---

9. לאיזה מקרה מתכוונת הגמ' באומרה "הכא"?

---

7. מה הכוונה ברש"י "מהו דתימא לא דמי"?

---

10. הסבר בטבלה את ה - "מהו דתימא" ומה בא להשמיענו רבינא. [העזר ברש"י ד"ה: מהו דתימא]

הסבר	התם הוא דלא הוי ידע ליה דלודעיה	אבל הכא דידע ליה הוה ליה לאודועיה
הסבר		
הסבר	קמ"ל:	

1. צטט מרש"י, מה הוא "דליו של חבירו".

---

2. לאיזה מקרה מדמה רבינא את "המכסה בורו וכו'?"

[העזר ברש"י ד"ה: חייב בעל הבור]

א. למצניע קוצותיו וזכוכיותיו לתוך כותל חבירו וכו'.

ב. למצניע את הקוץ ואת הזכוכית.

3. לאזה מקרה מתכוין רש"י במילים "והכא נמי"? [רש"י

ד"ה: חייב בעל הבור]

א. למצניע את הקוץ ואת הזכוכית.

ב. לגודר את גדרו בקוצים.

ג. למכסה בורו בדליו של חבירו.

4. המכסה בורו בדליו של חבירו, חייב מדין: [העזר ברש"י

ד"ה: חייב בעל הבור]

א. ממונו שהזיק [דין שור]

ב. בור.